

Skjøtselsnotat for Rygnestad nordvest, Valle kommune, Agder fylke

Oppfølging av utvalgt kulturlandskap

Anders Thylén / Alexander Nilsson

Skjøtselsnotat for Rygnestad nordvest, Valle kommune, Agder fylke

Forfattere: Anders Thylén / Alexander Nilsson

Publisert: 30.05.2023

Antall sider: 24 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Valle kommune

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Thylén, A. og Nilsson, A. 2023. Skjøtselsnotat for Rygnestad nordvest, Valle kommune, Agder fylke. Biofokus rapport 2023-079. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Naturbeitemark i bakkene ved Rygnestad / Tiriltunge / Storblåfjær. Foto: Anders Thylén.

Biofokus rapport 2023–079

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-251-3

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Skjøtselsnotat for Rygnestad nordvest i Valle kommune er utarbeidet av Biofokus ved Anders Thylén og Alexander Nilsson på oppdrag fra Valle kommune. Notatet gir faglig forankrede anbefalinger til restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor de aktuelle lokalitetene. Notatet tar utgangspunkt i og er i samsvar med gjeldende forvaltningsplan for Rygnestad og Flateland UKL (Svalheim 2009).

Notatet omfatter naturbeitemarka på eiendom gnr/bnr 23/6, 23/11 og nordre del av 24/3. Notatet baserer seg på feltbefaring og dialog med grunneier Hallvard O. Rygnestad (23/6) og beitebruker Marit Gunn Tveit.

Rapporten er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene. Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

Biofokus takker Valle Kommune ved Knut Gunnar Solli for godt samarbeid i prosessen med skjøtselsnotatet. Vi takker også grunneier Hallvard O. Rygnestad og bruker Marit Gunn Tveit for faktaopplysninger, god dialog og verdifulle innspill til planen.

Oslo, 30. mai 2023

Anders Thylén og Alexander Nilsson

Rygnestad - naturbeitemark i bakkene i nordvestre del på eiendom 23/6. Foto: Anders Thylén.

Innhold

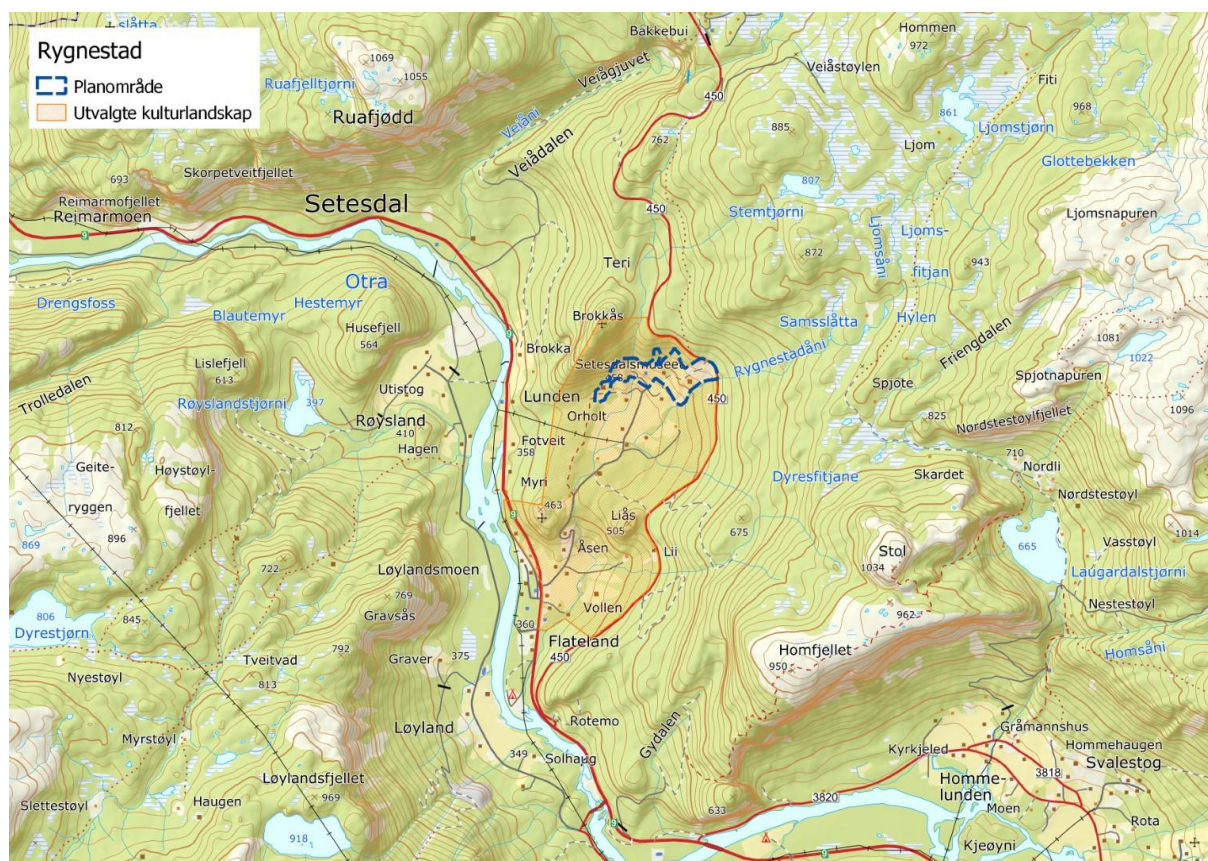
1	Innledning.....	5
1.1	Bakgrunn	5
1.2	Naturgrunnlag.....	6
1.3	Historikk.....	6
2	Status	7
3	Skjøtselstiltak	11
3.1	Mål for tiltak/restaurering.....	11
3.2	Aktuelle skjøtselstiltak	12
3.3	Oppfølging	14
4	Kilder	15
5	Vedlegg	16
	Bilder	16
	Naturtypelokalitet(er)	19
	Artliste	21

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Biofokus har på oppdrag for Valle kommune kartlagt naturverdier ved Rygnestad i Valle kommune. Hele lisiden med sørvendte engbakker ved Rygnestad i nordre del av det utvalgte kulturlandskapet Rygnestad og Flateland er undersøkt sommeren 2022, se figur 1 og 2. Det er kun de åpne engbakkene som omfattes, mens beiteskogen ovenfor ikke er undersøkt i denne omgang. **Dette skjøtselsnotatet omfatter de vestre delene, gårds- og bruksnummer 23/6, 23/11 og de nordre delene av 24/3, mens de øvrige arealene omfattes av egne notater.** Omtalen av naturgrunnlag etc. i starten favner likevel hele det undersøkte området. Oppdraget er utført som en del av Valle kommunes arbeid med kartlegging og oppfølging av utvalgt kulturlandskap.

Feltarbeidet i 2022 ble utført i godt vær og gode undersøkelsesforhold den 16. juni. Data fra feltarbeidet er digitalt innsamlet ved hjelp av NiN-App utviklet for kartlegging etter Miljødirektoratets instruks basert på NiN2 (heretter omtalt som MI)(Miljødirektoratet 2022a). Naturverdi for lokaliteten er i tillegg vurdert etter DN-Håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). En del artsfunn er lagt inn i Biofokus Artsfunnbase (BAB) slik at de vil fremkomme i Artskart.

Figur 1. Området omfatter beitearealene i nordre del av kulturlandskapet ved Rygnestad.

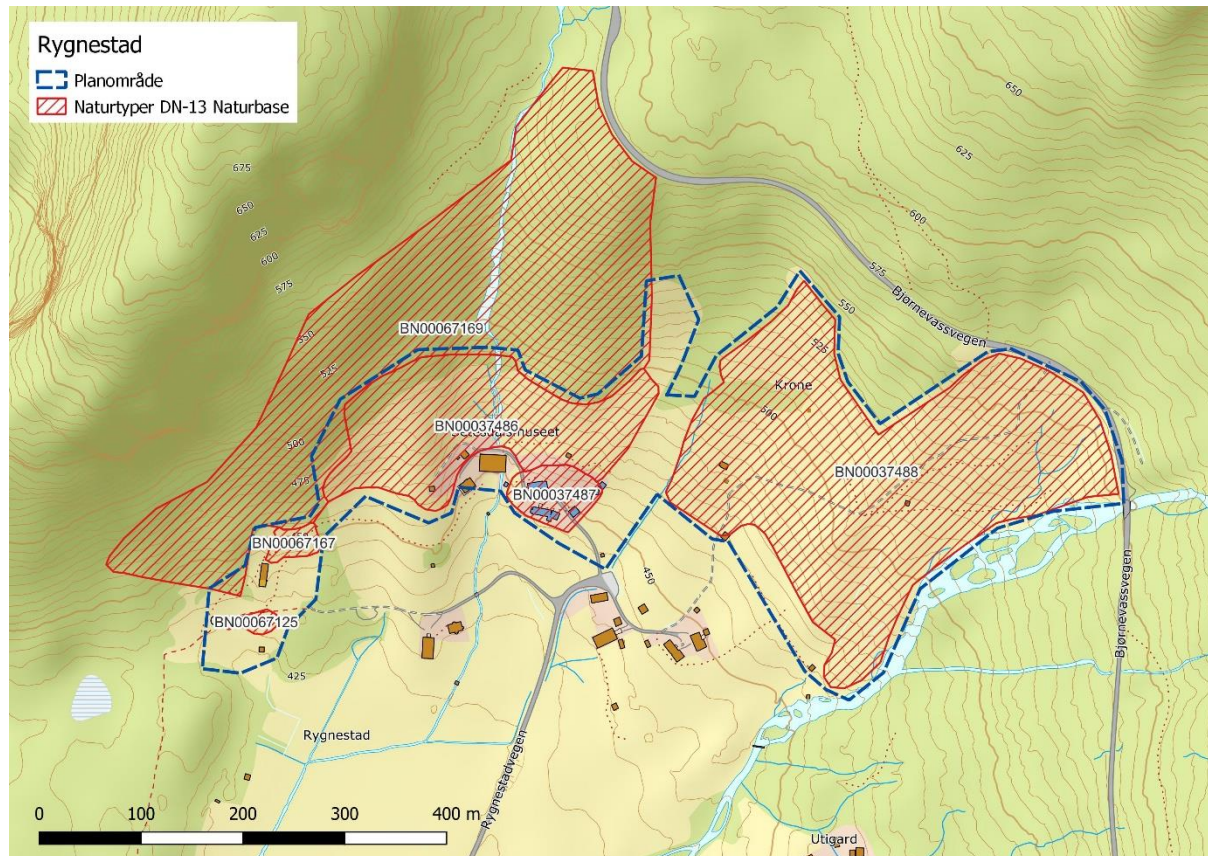
1.2 Naturgrunnlag

Berggrunnen i området består av granittisk gneis (NGU 2022a), som i utgangspunktet utgjør et fattig grunnlag for vegetasjonen. I nord kan det muligens inngå noe glimmergneis, som er mer lettforvitret og avgir mer mineralnæring. Berggrunnen er uansett dekket av tykke moreneavsetninger (NGU 2023b).

Det er fra før registrert flere naturtypelokaliteter i området. I tilknytning til innmarka er det registrert lokaliteter ved Rygnestadtunet (slåttemark, BN00037487) og ved Åreholti (naturbeitemark, BN00067167 og BN00067125) som er behandlet i egne planer. Skogen i nordvest er kartlagt som beiteskog (BN00067169). I selve lia er det kartlagt to lokaliteter med naturbeitemark, i vest Norstog Rygnestad (BN00037486) og Fegate øst for Rygnestadtunet (BN00037488), begge med A-verdi, se figur 2 og Naturbase (Miljødirektoratet 2023b). Det foreligger også en god del eldre artsregistreringer i Artskart innenfor området (Artsdatabanken og GBIF Norge 2023). Spesielt de østre delene (eiendom 23/9) har mange artsregistreringer, mest av karplanter, men også av sopp.

1.3 Historikk

I følge forvaltningsplanen (Svalheim 2009) var slettene i dalbunn fulldyrka mark, og det ble her dyrket bygg så langt opp i bakkene som det var mulig. Korndyrkingen i nedre del av bakkene sluttet rundt krigen, og opphørte også på sletta på 1960-tallet. Bakkene (som i dag er beita) var i gamle tider slåttemark. Beiting foregikk vår og høst i beiteskogen ovenfor slåttemarkene og på høsten også nede på innmarka. Det var trolig også beite i slåttebakkene etter slått.

Figur 2. Undersøkelsesområdet sammen med tidligere naturtyperegistreringer fra Naturbase.

Det meste av lisiden har i de senere årene blitt beita, De vestre delene (eiendom 23/11, 23/6 og 23/10) beites med sau på vår og høst og storfe i perioder på sommeren, mens de østre delene (23/9) beites med storfe.

23/6 har vært driftet av Hallvard O. Rygnestad fram til ca. 2011, når Marit Gunn Tveit fra Lillesand tok over beitedriften. Det har vært beite med sau her i lang tid, og fram til 1970-tallet var det også noen kyr. Dyrene har tradisjonelt beita her sommer og høst, og har vært på seter over sommeren. Per i dag er det en besetning på i overkant av 70 sauer som beiter her vår og høst (fram til ca. oktober), så går det noe storfe (fra Hege Rygnestad) her i perioder på sommeren. Driften i dag er altså forholdsvis lik som det har vært tradisjonelt.

Det er i 2021-2022 gjort en del rydding av trær og kratt i enkelte partier. Det er videre ifølge Tveit planer om å sette opp gjerde mot skogen ovenfor, for at ikke dyrene skal vandre for langt unna.

2 Status

Naturverdier på Rygnestad

I lisida som helhet er det ved registreringene i 2022 registrert flere lokaliteter, se figur 3 og tabell 1. Det meste er naturbeitemark, men enkelte arealer med mulig slåttepreg og tresatt hagemark er avgrenset for seg.

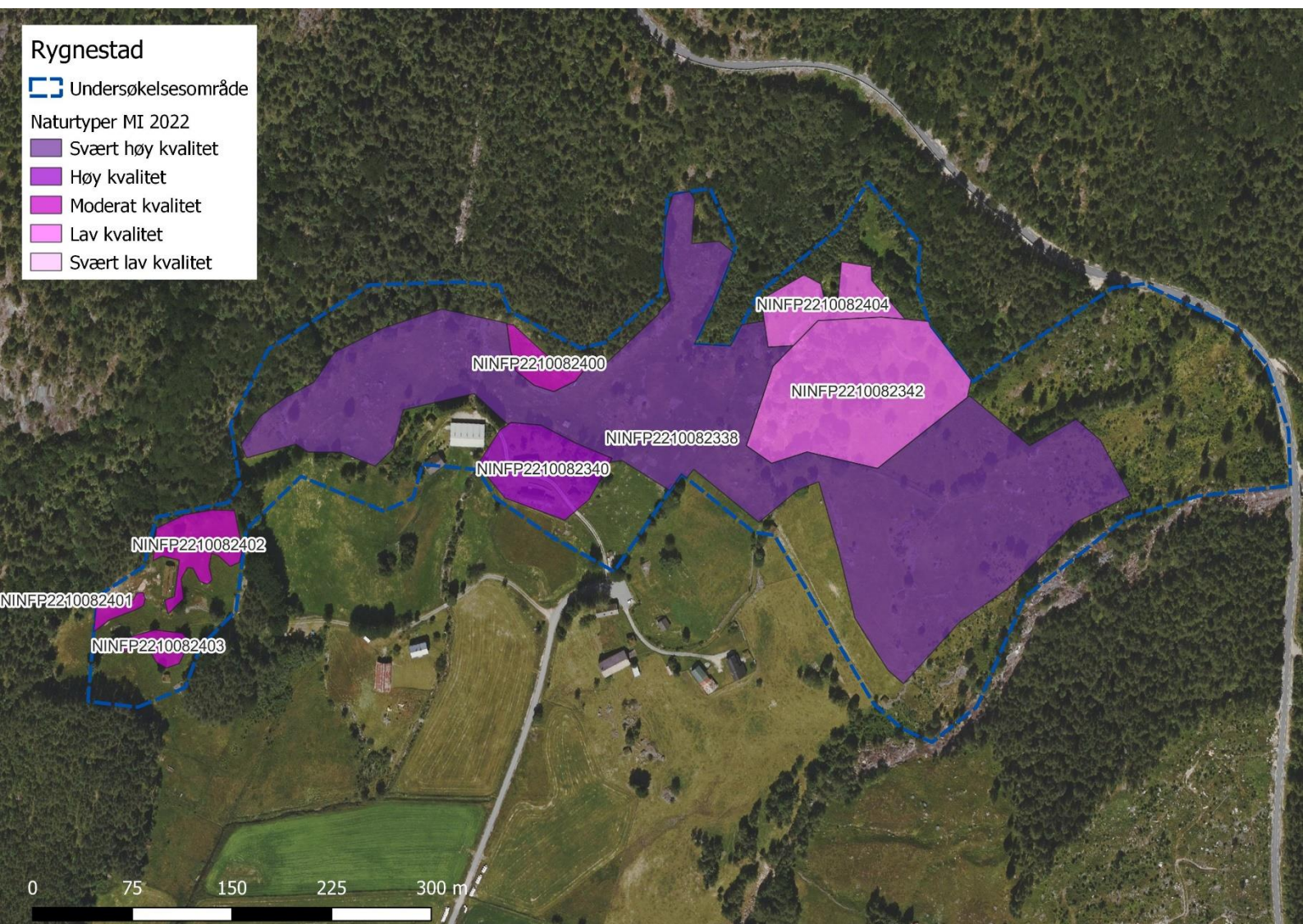
De aktuelle eiendommene er berørt av tre lokaliteter: Lokaliteten NINFP2210082338 Rygnestad strekker seg over hele lia og omfatter det meste av de intakte engarealene som er i aktiv beitebruk. **Lokalitet NINFP2210082338 er vurdert til å svært høy lokalitetskvalitet etter MI. Sammenlignet med tidligere DN13-registreringer er avgrensningen endret og de to store naturbeitemarkene (BN00037486 og BN00037488) er bundet sammen som en lokalitet. Verdien vil fortsatt være A – svært viktig.** I tillegg til denne er det to mindre lokaliteter, som per i dag er del av den store beitemarka, men som likevel har et preg som gjør at vi har valgt å skille de ut og registrere de som slåttemark. Det er lokaliteten Rygnestad nord, som er vurdert til moderat lokalitetskvalitet og har fått verdi som viktig (B-verdi), og Krone nord, som er vurdert til lav kvalitet og verdien lokalt viktig (C-verdi).

Tabell 1. Naturtypelokaliteter (etter MI) kartlagt ved Rygnestad i 2022.

NIN-ID	Områdenavn	Naturtype	Samlet kvalitet	DN13-verdi	Areal (daa)
NINFP2210082403	Åreholti sør	Slåttemark	Moderat kvalitet	C	0,88
NINFP2210082400	Rygnestad nord	Slåttemark	Moderat kvalitet	C	1,28
NINFP2210082402	Åreholti nord	Slåttemark	Moderat kvalitet	C	2,59

NINFP2210082342	Rygnestad, Krone	Hagemark	Lav kvalitet	B	13,6
NINFP2210082338	Rygnestad	Naturbeitemark	Svært høy kvalitet	A	60,3
NINFP2210082340	Rygnestad tunet	Slåttemark	Høy kvalitet	A	4,63
NINFP2210082404	Krone nord	Slåttemark	Lav kvalitet	C	3,33

Beskrivelse av de tre lokalitetene Rygnestad, Rygnestad nord og Krone nord etter MI samt en tilleggsvurdering etter DN-Håndbok 13 vises i vedlegg 1.

Figur 3. Avgrensninger av naturtypene kartlagt etter MI i kulturlandskapet på Rygnestad.

Beskrivelse av planområdet i 23/6, 23/11 og 24/3

Naturbeitemarka i lokalitet NINFP2210082338 innenfor eiendom 23/6, 23/11 og 24/3 består av en blanding av tørreng og mer friske engpartier, som er intermediært til svakt kalkrike. Iht. Natur i Norge (NiN) (Bratli et al. 2019) kan engene karakteriseres som intermediær eng med klart hevdpreg (T32-C-4) og i de konvekse partiene intermediær tørreng med klart hevdpreg (T32-C-14), selv om mindre flekker kan beskrives som svakt kalkrike.

I de intakte delene av beitebakkene, spesielt i øvre deler av lia, vokser arter som indikerer ugjødsel eller lite gjødsel eng, som finnskjegg, engkvein, gulaks, blåklokke, engfiol, fjellblom, prestekrage, legeveronika og øyentrøst. I litt mer baserike engpartier forekommer gjeldkarve, storblåfjær, tiriltunge, smalkjempe, rødknapp og flekkgrisøre. I konvekse og litt tørre partier vokser arter som bitterbergknapp og hårsveve.

Av spesielt interessante arter forekommer flekkgrisøre (rødlistet som nær truet – NT) og marinøkkel. Solblom (sterkt truet - EN) er tidligere registrert i nærområdet, men ikke innenfor lokaliteten. Østre deler av området ble undersøkt for beitemarkssopp i 2010, og det ble registrert et forholdsvis rikt artsmangfold, men uten funn av rødlistearter i disse delene.

Beitetrykket i enga ser ut til å være forholdsvis godt, men til dels muligens noe svakt. Det er en del store grantrær i lia, og i partier er det en del gjengroing med furu, gran og løvtrær, og til dels av høvvokste gress og bregner. Enkelte bestand av einstape forekommer. Einstape er giftig og spises i liten grad av dyrene. Dermed risikerer den å spre seg og kan danne tette bestand. Noen partier er forholdsvis nylig ryddet for skog og kratt, og gjenåpnet for beite. I enkelte partier, hvor beitearealer relativt nylig er gjenåpnet, er det flere næringskrevende arter som sølvbunke, engsyre, einstape og bringebær. Dette er fordi ryddingen gir noe gjødslingseffekt og at mer sollys gir bedre vekstforhold.

For et par arealer i beitemarka er det noe usikkerhet om historisk hevd. Forvaltningsplanen (Svalheim 2009) dokumenterer at det har vært slåttemarker flere steder oppe i lia. Det er som nevnt to mindre lokaliteter med jevn overflate og lite stein (plukket vekk i gamle tider), som vi vurderer har slåttepreg. Dette gjelder Rygnestad nord (NINFP2210082400) og Krone nord (NINFP2210082404).

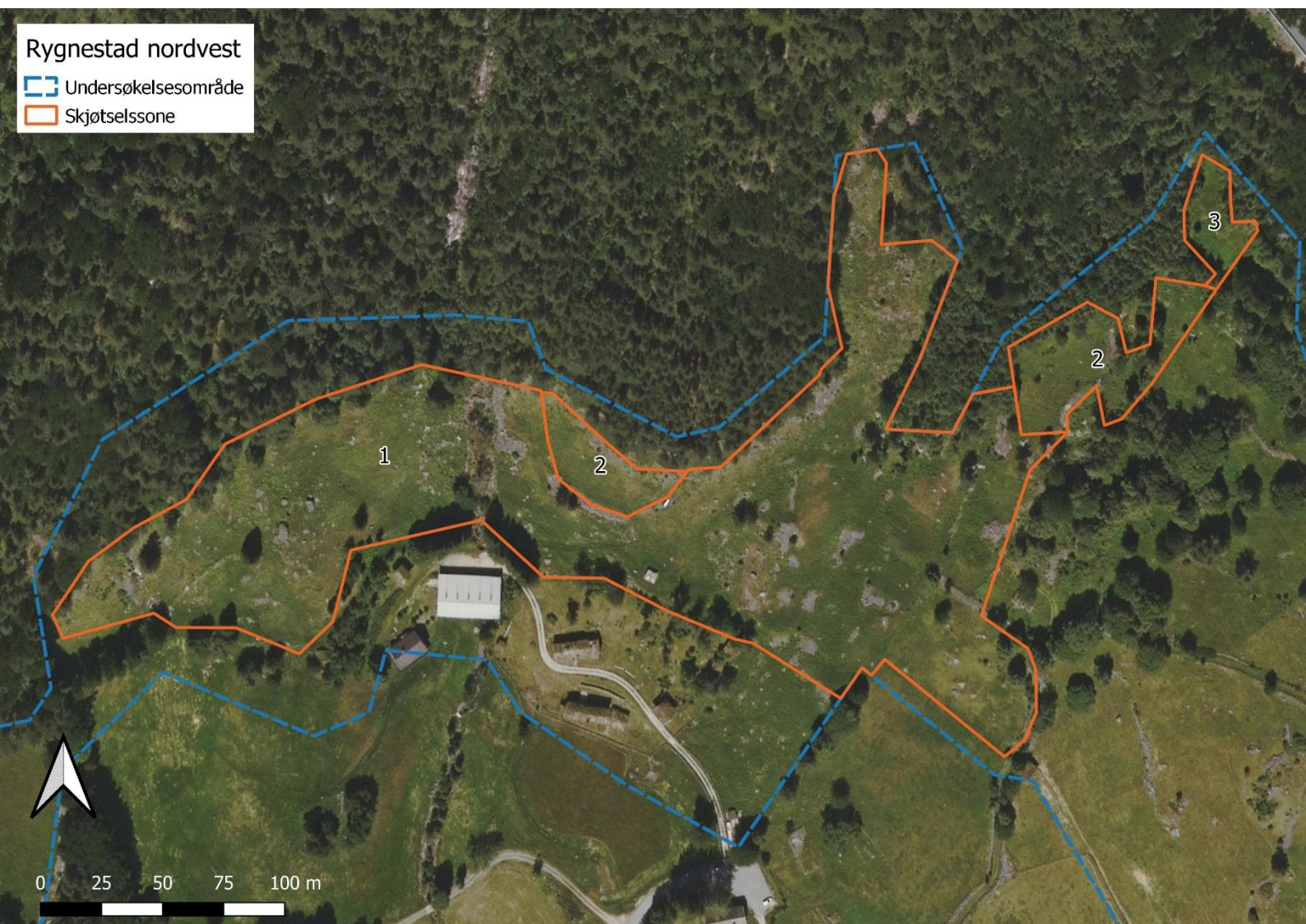
Rygnestad nord (NINFP2210082400) er i dag en del av den store beitemarka. Arealet har betydelig jevnere overflate og mindre stein enn lia forøvrig. Det er ikke veldig artsrikt per i dag, men her forekommer arter som tiriltunge, hvitkløver, stemorsfiol, ryllik og noen bregner. Det er ikke trær eller busker her.

Krone nord (NINFP2210082404) er i dag en del av den store beitemarka. Området har jevn overflate og mulig slåttepreg. Arealet har vært gjengrodd, og er nylig gjenåpnet. Det er fortsatt en del trær og noe einer. Det er videre en del bringebær langs steingjerder og noe einstape øverst. Av engarter ble det bl.a. registrert engfiol, tiriltunge, engfrytle, gulaks, legeveronika, tveskjeggveronika, bleikstarr, slirestarr og tepperot, men arealet er relativt artsfattig.

Fjerne det meste av trær, einstape etc og slå. Alternativt fortsett beite. Brenn hauger med ryddemateriell.

Figur 4. Flyfoto fra 1965 (øverst) og 2020 (nederst) viser at arealer i nordøst mot Fv.450 ble ryddet en gang etter 1965. Bilder fra 1975 viser også at det fortsatt var skogkledd da. Fra <https://kart.finn.no/>.

Figur 5. Skjøtselssoner i planområdet for Rygnestad nordvest. Sone 1 er naturbeitemark, sone 2 er mulige slåtte marker og sone 3 er restaurerbar slåtte mark/naturbeitemark.

3 Skjøtselstiltak

3.1 Mål for tiltak/restaurering

Hovedmål: Restaurere og ivareta et verdifullt kulturlandskap med naturbeitemark (og slåtte mark) med tilhørende arts mangfold, gjennom aktiv skjøtsel.

Delmål:

- Opprettholde en artsrik engvegetasjon med gode bestander av arter knyttet til ugjødsle semi-naturlig eng slik som marinøkkel, flekkgrisor, storblåfjær, hårsveve og tiriltunge.
- Øke arealene med artsrik engvegetasjon

- Redusere mengden nitrogenkrevende arter og gjengroingsarter som bregner, sølvbunke og bringebær.
- Tilrettelegge for flere artsgrupper, herunder beitemarkssopp og pollinerende insekter, ved å skape flere habitater.
- Vurdere og ev. starte restaurering og skjøtsel av slåttemark

3.2 Aktuelle skjøtselstiltak

Hoveddelen av beitemarkene som omfattes av planen bør fortsette å beites omtrent som i dag. På nylig gjenåpnede arealer bør en ha noe høyere beitetrykk i en periode, alternativt følge opp med noe manuell rydding av oppslag. Det er viktig at vegetasjonen er godt nedbeitet på slutten av beitesesongen, slik at det ikke blir daugrass og kvist liggende igjen over vinteren.

Det er foreslått å begynne å skjømte to områder (sone 2) som slåttemark istedenfor med beite. Det vil på sikt kunne styrke en urterik flora på disse arealene og i landskapet. Dette er en anbefaling fra vår side, men det er opp til grunneier, bruker og kommunen om det skal gjøres. Alternativt inngår disse arealene fortsatt i beitet

I nordøst bør en rydde mer av tre- og buskvegetasjon for å få inn mer lys til engene (sone 2). Her er det også mulig å restaurere ytterligere engarealer til beite- eller slåttemark ved først å rydde fra kratt (sone 3).

Einstape er en problemart som det er ganske mye av i partier i østre del av området. Som nevnt tidligere blir de ikke beitet av dyrene, og de kan danne tette bestand som skygger ut for andre arter. Det er gode erfaringer med å bekjempe arten med å piske de med en kjepp eller tregrein. Det er viktig at de slås mens de ikke er fullt utslått, da svekkes de som mest. Og at de slås høyt opp, kun hodene, mens stilken står igjen. Da vil de i mindre grad skyte nye skudd. Fordelen med å slå med kjepp/pisk kontra slåmaskin/ljå er at planten blir slitt av og blir mer skadet og svekket enn om den blir kuttet rett av (Wergeland Krog 2008). Det er også erfaringer med å bekjempe einstape med vanlig slått (Måren og Ekelund 2005). Da blir det enn viktigere å få gjort dette 2 ggr., da plantene ikke blir like svekket ved hvert tilfelle. Det bør da også slås en gang tidlig (før plantene er fullt utviklet, kanskje midten av juni) og igjen ca. 6 uker senere.

Sone 1 (33 daa):

- Beite med sau vår og høst. Beite kan starte når vegetasjonen er godt i gang i mai, men tidspunkt avhenger hvor tidlig eller sein våren er. Dyrene flyttes opp til seter om sommeren. Beite gjenopptas på sensommer / tidlig høst og fortsetter fram til ca. oktober, avhengig av tilgjengelig beitegrunnlag og vær. Sommerstid kan det være ekstensivt beite med storfe.
- Gjødning må ikke brukes på enga, men gjødning som kommer fra dyra kan bli liggende.

- Rydde oppslag av gran, furu, løvtrær og bringebær i enga. Større frøtrær av gran og furu bør også fjernes. Spredte einerbusker, rosebusker og lignende bør beholdes i enga. Hogging av større trær bør gjøres på frossen mark. Løvoppslag og kratt kan ryddes på vår/forsommer. Alt av hogstavfall fjernes fra beitemarka. Kvist kan ev. brennes eller legges i hauger i utkanten av beitemarka, men ikke sånn at det kan gi næringstilsig til beitemarka. Enkelte stokker kan legges igjen i eller inntil beitemarka, gjerne soleksponert, og kan utgjøre viktig habitat for insekter, sopp m.fl. Hogstavfall må ikke flises opp og legges igjen i enga, da flis bidrar til oppgjødsling og er uønsket. Einer, rosebusker og lignende spares (viktig for fugler, insekter m.m.). Større selje og rogn langs kantene spares. Selje er viktig næringsgrunnlag for humler og andre insekter om våren, mens rogn er spesielt viktig for fugler om høsten og vinteren.

Sone 2 (3,9 daa):

- Årlig sein slått i august. Slått med tohjulsslåmaskin. Høyet kan gjerne bakketørkes to-tre dager med vending av høy. Deretter raking og fjerning av høyet.
- Slåttearealene må gjerdes inne, for å unngå beite sommerstid før slått. En kan gjerne bruke lette, flyttbare gjerder. Området bør beites igjen fra ca. to uker etter slått (da det har begynt å vokse opp igjen) og ut beitesesongen. En kan også ha tidlig vårbeite, men vårbeite bør avsluttes ca. 15. juni. Dette for at plantene skal få god tid til å utvikle seg, blomstre og sette frø før slått.
- Gjødning må ikke brukes i området, men gjødning som kommer fra dyra kan bli liggende.
- I den nordøstre avgrensningen av sone 2 kan det med fordel ryddes noe mer trevegetasjon og kratt langs kantene for å få inn mer lys til enga. Rydding gjøres som beskrevet under sone 1.
- (i den grad en ikke ønsker eller har kapasitet til å restaurere sone 2 som slåttemark, skal arealet inngå i beitemarka i sone 1 og skjøttes iht. det.)

Sone 3 (0,9 daa):

- Rydding av bringebær og løvkratt, for å legge grunnlag for beite eller slått. Rydding må ev. gjentas over et par år. Spredte einerbusker, rosebusker og lignende kan beholdes i enga. Løvoppslag og kratt bør ryddes på vår/forsommer. Enkelte trær langs kantene mot sør/sørvest kan gjerne fjernes for å få inn mer lys til enga. Hogging av større trær bør gjøres på frossen mark. Alt av hogstavfall fjernes fra beitemarka. Hogst og rydding utføres forøvrig som beskrevet under sone 1.
- Beiting med geiter i periode etter rydding, for å ta løvoppslag.
- Området kan videre skjøttes som naturbeitemark (sone 1) eller som slåttemark (sone 2) etter ønske og kapasitet.
- Gjødning må ikke brukes i området, men gjødning som kommer fra dyra kan bli liggende.

Alle soner:

- Einstape bør bekjempes. Slå av plantene med kjepp på forsommeren, før de er fullt slått ut. Rake og fjern. Ved behov gjenta en gang midt på sommeren. Einstape kan alternativt slås med f.eks. tohjuls slåmaskin. Det må da slås to ganger, en gang tidlig og igjen midt på sommeren.

3.3 Oppfølging

Skjøtselsplanen bør revideres etter 8-10 år, altså senest 2032. Effekten av ev. restaurering av slåtte­mark i sone 2 og ryddetiltak i sone 3 bør kontrolleres etter 3-4 år, og tiltakene ved behov justeres.

4 Kilder

- Artsdatabanken og GBIF Norge. 2023. Artskart - internettportal for artssøk. <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., et al. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim. https://www.artsdatabanken.no/Files/29653/Beskrivelser_av_kartleggingsenheter_m_lestokk_1_5000.pdf
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. utgave 2006 (oppdatert 2007). DN-håndbok 13. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Miljødirektoratet. 2022a. Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder M-2209 | 2022. Versjon 24.01.2022.
- Miljødirektoratet. 2023b. Naturbase. <http://kart.naturbase.no/>
- Måren, I.E. & Ekelund, K. 2005. Einstape – hvordan bekjempe den i kulturlandskapet. Blyttia 63: 147-155. Bracken – how to fight it in the cultural landscape
- NGU. 2023a. Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>
- NGU. 2023b. Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste. http://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Svalheim, E. 2009. Forvaltningsplan for Rygnestad og Flateland, Valle kommune. Skjøtsel av kulturavhengig biomangold for utvalgt kulturlandskap. Bioforsk rapport;4(112) 2009
- Wergeland Krog, O.M. 2008. Einstape – en enkel bekjempelsesmetode. Blyttia 66:97-100. A simple method for fighting the bracken *Pteridium aquilinum*.

5 Vedlegg

Bilder

Figur 6. Nedre deler er mer påvirket av tidligere gjødsling, og her vokser mye sølvbunke og andre næringskrevende planter. Ved fortsatt beite og å unngå gjødsling vil tilstanden på sikt kunne forbedres. Foto: Anders Thylén.

Figur 7. Naturbeitemarka, her med innslag av einer og andre busker, er generelt i god tilstand. Foto: Anders Thylén.

Figur 8. Utsikt fra øvre del av beitemarka, utover Rygnestad. Foto: Alexander Nilsson.

Figur 9. Østre deler (sone 2) er mer gjengrodd med oppslag av løv, furu og gran. I nedre del av bildet en stor bestand av einstape. Foto: Alexander Nilsson.

Figur 10. Grensa mellom sone 1 (velbeita naturbeitemark) i venstre del og sone 2 (gjengrodd areal med behov for restaurering) til høyre i bildet mot bekken. Foto: Anders Thylén.

Figur 11. Flekkgrisøre som er blitt beitet av. En beitepause tidlig-midt på sommeren ville kunne gjøre at flere individer får blomstret og kan sette frø. Foto: Alexander Nilsson.

Naturtypelokalitet(er)

Rygnestad

NiN-ID: NINFP2210082338

Naturtype: D2.2 Naturbeitemark (ntyp_D02_02)

Kartlagt: 16/06/2022

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 60.3 daa

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Stort

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Moderat lokalitetskvalitet.

Tilstand beskrivelse: Stort beiteområde med noe varierende tilstand. Deler har trolig vært slåtteområde i gamle tider, og et par mindre arealer er avgrenset som det. Beitetrykket er litt ujevnt, og noen arealer er mer preget av gjengroing og til dels lett gjødsling. Samlet sett vurderes engen likevel som intakt og med nokså ekstensiv bruk, hvilket er utslagsgivende for god tilstand. Det er ikke observert fremmede arter her.

Naturmangfold beskrivelse: Stort engareal. Det er registrert fire NT-arter (flekkgrisøre, lutvokssopp, lillagrå rødspore, midnattsblå rødspore) og en VU-art (mørkskjellet vokssopp). Solblom er tidligere registrert i beiteskogen nært inntil, men er ikke dokumentert i enga. Det er registrert en god del arter av beitemarkssopp utover de rødlistede. Det er også et stort antall engarter av karplanter, hvorav rundt 10 habitatspesifikke. Her kan nevnes bl.a. kattefot, marinøkkel, storblåfjær og smalkjempe. Areal og rødlistearter er hver for seg utslagsgivende for stort naturmangfold..

Verdivurdering basert på DN-Håndbok 13: Etter faktaark for slåtteområde fra 2018 oppnår lokaliteten høy vekt på areal (stort beiteområde), og middels vekt på typevariasjon da det er noe variasjon i rikhet, men mest tørrere engtyper. Den oppnår middels-høy vekt på tyngdepunkter, med i overkant av 20 indikatorarter for ugjødsel eng, og høy vekt for rødlistede arter med en registrert VU-art og fire NT-arter. Tilstand og påvirkning varierer gjennom lokaliteten, da størstedelen er i aktiv bruk og godt beita, mens mindre deler sentralt i lia ikke har vært hevda på en stund og er noe mer gjengrodd. Areal, antall rødlistearter og god tilstand over mestedelen av arealet gjør at lokaliteten samlet sett vurderes som svært viktig (A-verdi).

Rygnestad nord

NiN-ID: NINFP2210082400

Naturtype: D2.1 Slåtteområde (ntyp_D02_01)

Kartlagt: 17/06/2022

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 1,3 daa

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Lite

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Moderat lokalitetskvalitet.

Tilstand beskrivelse: Del av et større beite, med ekstensiv beitebruk. Har ikke blitt slått på lenge. Selv om området beites og ikke slås, er det intakt semi-naturlig mark og med ekstensiv hevdintensitet som gir god tilstand. Det er ikke registrert fremmedarter i området.

Naturmangfold beskrivelse: Lite areal med slåttepreg. Av typiske engarter er det registrert tiriltunge, gjeldkarve og hårsveve, hvorav en regnes som habitatspesifikk. Men arealet er ikke godt undersøkt for arter. Ingen rødlistearter ble registrert og ingen rødlistearter er kjent fra før. Ingen kriterier tilsier mer enn lite naturmangfold.

Verdivurdering basert på DN-Håndbok 13: Lite engareal med mulig historisk slåttepreg i beitemark. Etter faktaark for slåttemark fra 2018 oppnår lokaliteten middels vekt på areal og lav vekt på typevariasjon, da området er relativt homogent. Den får lav vekt på arter med få tyngdepunkter og ingen funn av rødlistede arter. Tilstand og påvirkning vurderes som middels, da lokaliteten er i aktiv bruk og godt beita, men ikke har vært slått på lang tid. Lokaliteten vurderes som slåttemark isolert sett som lokalt viktig (C-verdi), men ganske nært viktig (B).

Krone nord

NiN-ID: NINFP2210082404

Naturtype: D2.1 Slåttemark (ntyp_D02_01)

Kartlagt: 17/06/2022

Nøyaktighet: Meget god (5 - 20m)

Størrelse: 3,3 daa

Tilstandsvurdering: God

Naturmangfoldvurdering: Lite

Samlet lokalitetskvalitet basert på Miljødirektoratets instruks: Moderat lokalitetskvalitet.

Tilstand beskrivelse: Området er nylig gjenåpnet etter å ha vært mer gjengrodd. Selv om det nå er i aktiv bruk som del av større beite, har det fortsatt noe preg av brakkleggingsfase, hvilket er utslagsgivende for moderat tilstand. Det er ikke funnet fremmedarter i området.

Naturmangfold beskrivelse: Lite areal med slåttepreg. Det er registrert to habitatspesifikke arter, engfiol og tiriltunge. Arealet er ellers relativt fattig på engarter. Ingen rødlistearter ble registrert og ingen rødlistearter er kjent fra før. Ingen kriterier tilsier mer enn lite naturmangfold.

Verdivurdering basert på DN-Håndbok 13: Middels stort engareal med mulig historisk slåttepreg i beitemark. Etter faktaark for slåttemark fra 2018 oppnår lokaliteten middels-høy vekt på areal og lav vekt på typevariasjon, da området er relativt homogent. Den får lav vekt på arter med få tyngdepunkter og ingen funn av rødlistede arter. Tilstand og påvirkning vurderes som middels, da lokaliteten nylig er ryddet etter å ha vært mer gjengrodd, og nå er i aktiv bruk med beite, men ikke har vært slått på svært lang tid. Lokaliteten vurderes som slåttemark isolert sett som lokalt viktig (C-verdi), men ganske nært viktig (B).

Artsliste

Tabell 2: Artsliste for naturbeitemarka i Rygnestad gnr/bnr 23/6 og 23/11. Basert på feltkartlegging 17.06.2022 og eksport fra Artskart 30.04.2023 (Artsdatabanken og GBIF Norge 2023).

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	Achillea millefolium	ryllik	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Anthoxanthum odoratum	gulaks	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Botrychium lunaria	marinøkkel	Livskraftig (LC)	2013
Karplanter	Carex pallescens	bleikstarr	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Carex vaginata	slirestarr	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Festuca rubra	rødsvingel	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Fragaria vesca	markjordbær	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Geranium sylvaticum	skogstorkenebb	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Hypericum maculatum	firkantperikum	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Hypochaeris maculata	flekkgrisøre	Nær truet (NT)	2022
Karplanter	Knautia arvensis	rødknapp	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Leucanthemum vulgare	prestekrage	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Lotus corniculatus	tiriltunge	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Luzula multiflora subsp. multiflora	engfrytle	Livskraftig (LC)	2022

Karplanter	Melampyrum sylvaticum	småmarimjelle	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Pilosella officinarum	hårsveve	Ikke vurdert (NE)	2022
Karplanter	Pimpinella saxifraga	gjeldkarve	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Plantago lanceolata	smalkjempe	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Poa pratensis	engrapp	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Polygala vulgaris	storblåfjær	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Potentilla erecta	tepperot	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Pteridium aquilinum	einstape	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Ranunculus acris subsp. acris	engsoleie	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Rubus idaeus	bringeber	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Rumex acetosa	matsyre	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Stellaria graminea	grasstjerneblom	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Trifolium repens	hvitkløver	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Veronica chamaedrys	tveskjeggveronika	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Veronica officinalis	legeveronika	Livskraftig (LC)	2022
Karplanter	Viola canina	hundefiol	Livskraftig (LC)	2022

Karplanter	<i>Viola tricolor</i>	stemorsblom	Livskraftig (LC)	2022
Sopper	<i>Atheniella flavoalba</i>	elfenbenshette	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Bovista nigrescens</i>	stor eggryksopp	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Entoloma clandestinum</i>	vorterødspore	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Entoloma infula</i>	hetterødspore	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Gymnopus dryophilus</i>	blek flathatt	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Laccaria laccata</i>	lakssopp	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Marasmius oreades</i>	nelliksopp	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Mycena rubromarginata</i>	rødkanthette	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Panaeolus acuminatus</i>	slank flekkskivesopp	Livskraftig (LC)	2010
Sopper	<i>Psilocybe semilanceata</i>	spiss fleinsopp	Livskraftig (LC)	2010

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2023–079
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-251-3

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no